

Nr 140.

Av herr Larsson, Viktor, angående teckningsundervisningen vid de allmänna läroverken.

I skrivelse den 31 augusti 1934 till Kungl. Maj:t med framställning om anslag till extra arvoden åt lärare i övningsämnen vid de allmänna läroverken har skolöverstyrelsen ifrågasatt, att den frivilliga teckningsundervisningen finge återupptagas vid dessa läroanstalter. Ecklesiastikministern har i anledning härav i årets statsverksproposition förklarat sig beakta betydelsen av en utökad teckningsundervisning men har icke under nu rådande förhållanden kunnat tillstyrka anslag för nämnda ändamål.

De statsfinansiella skäl, som föranlett indragningen av detta undervisningstillfälle från och med läsåret 1933—1934, torde allt fortfarande böra tillmätas viss betydelse, men olägenheterna av denna besparing förefalla så betydande, att starka skäl tala för en omprövning hos riksdagen, huruvida ej ett återupptagande av undervisningen ifråga kan ske, i all synnerhet som det rör sig om ett anslagskrav av relativt ringa omfattning.

Genom 1933 års läroverksstadga minskades tiden för teckningsundervisningen i gymnasiets båda högsta ringar från två till en veekotimme. 1933 års läroverkssakkunniga förutsatte dock, att de elever, som antingen av intresse eller på grund av nödvändighet för sin fortsatta utbildning önskade mera teckningsundervisning, kunde hänvisas till den frivilliga undervisningen i ämnet. För dessa elever hava följaktligen utbildningsmöjligheterna beskurits i en omfattning, som ej varit beräknad. Teckningsundervisningens såväl special- som allmänbildande betydelse erkännes numera allmänt, likaväl som teckningskunnighetens värde även för eleven såsom hjälpmedel vid kunskapstillgåendet inom olika undervisningsgrenar. Allmänheten har i dagarna haft särskild anledning att beakta behovet av skolungdomens utbildningsmöjligheter på detta område i anknytning till pressdiskussionen om "konsten och skolan". Den utökning av dessa möjligheter som ett återupptagande av den frivilliga teckningsundervisningen skulle utgöra, måste tillerkännas så stort värde, att endast exceptionella svårigheter få tillbakahålla en återgång till förhållandena före 1933.

I detta sammanhang är det också allt skäl för statsmakterna att beakta och tillrättalägga vissa missförhållanden beträffande teckningsundervisningen, som utvecklats vid en del av de allmänna läroverken. I strid mot läroverksstadgans föreskrifter sammanslås olika klasser till en undervisningsavdelning, så att elevantalet i denna överstiger det fastställda maximum: 30 för gymnasiet, 35 för realskolan. Om elevantalet vid dylik samläsning stannat under dessa maximisiffror, beror detta i många fall därpå, att befrielse från teck-

ningsundervisningen medgivits i en omfattning, som icke synes stå i god överensstämmelse med gällande föreskrifter.

Teckningslärarnas Riksförbund har verkställt en undersökning rörande dessa missförhållanden. Uppgifterna gälla läsåret 1933—1934 och härröra sig från 87 läroanstalter. Vid 7 högre allmänna läroverk hade 16 sammanslagna avdelningar följande elevantal: 34, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 43, 45, 52, 55, 56, 57, 57. Antalet befriade utgjorde 306, varigenom samtidigt undervisade stannade under maximum utom för 5 avdelningar med följande antal på en gång undervisade: 36, 38, 39, 39, 40. I de flesta här uppräknade fall tillhörde eleverna klasser med olika kurser, varför undervisningen i stor utsträckning måste bedrivas individuellt. Resultatet av dylik undervisning minskas proportionellt till avdelningens storlek, varför det kan ifrågasättas, om statsmakternas kostnader för utbildningen i förevarande fall verkligen komma till avsedd nytta.

Vid 4 realskolor hade 5 sammanslagna avdelningar följande elevantal: 38, 41, 45, 50, 50. Antalet befriade utgjorde 58 och samtidigt undervisade 38, 41, 28, 30, 29. Beträffande avdelningen med 41 elever var ingen helt befriad, men då ritsalen endast rymde 30 elever beordrades 10 att vara frånvarande var fjärde lektion!

Med allt erkännande åt de organisatoriska svårigheter beträffande schemats anordning, som kunna hava medverkat till här relaterad "överbefolkning" i teckningsavdelningarna, måste ifrågasättas om inte också bristande förståelse för ämnets vikt och betydelse bidragit. Vid 45 av de 87 läroverken hava sammanslagningar och befrielser knappast alls förekommit, vilket visar, att de "schematekniska" svårigheterna kunna övertinnas.

Beträffande antalet befriade elever och orsakerna härtill lämnade undersökningen följande resultat:

38 högre allm. läroverk: a) 4, b) 31, c) 22, d) 130, e) 199, f) 201, g) 100 = 687.
49 realskolor 0, 0, 1, 1, 169, 76, 31 = 278.

Orsakerna: a) lyte, b) bräcklig hälsa i allmänhet (läkares ord), c) lång skolväg, d) framställning från föräldrar med motivering: "bristande anlag", "ingen framtida nytta" o. s. v., e) nödtvungen befrielse genom att teckning och t. ex. tillvalsämne lagts på samma tid på schemat (märk här realskolornas siffra!), f) stor arbetsbörda, g) okänd orsak.

En del av dessa siffror äro av sådan storleksordning, att de synas väl motivera ett uttalande från riksdagen om nödvändigheten av att läroverksstadgans syfte med föreskrifterna om rätt till befrielse från undervisningen i övningsämnet teckning iakttagas.

Det måste beklagas, att statsfinansiella skäl föranlett, att teckningssakkunnig inspektion ej längre förefinnes vid ifrågavarande läroanstalter, men man torde

kunna hysa förhoppning därom, att statsmakterna, så snart ske kan, anvisa medel för denna verksamhets återupptagande.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa,

dels att tillfälle till frivillig undervisning i teckning vid de allmänna läroverken måtte beredas i samma utsträckning, som gällde före den beslutade inskränkningen i dessa undervisningsmöjligheter,

dels att vid undervisningen i teckning klassavdelningar icke må sammanslås i vidare utsträckning, än att antalet samtidigt undervisade lärjungar uppgår till: på gymnasiet 30, i realskolan 35,

dels ock att befrielse från undervisning i övningsämnet teckning icke medgives i större utsträckning än vad gällande läroverksstadga avser.

Stockholm den 21 januari 1935.

Viktor Larsson.
